

**Autorski Program Nauczania Filozofii i Logiki
dla 2 SLO
W roku szkolnym 2016/2017**

Autor: Tomasz Mazur

z poprawkami Marcina Krupowicza

*Nikogo i niczego nie umiem słuchać jak tylko argumentu,
który mi się po rozwadze wyda najstosowniejszy.*
Sokrates

*Po pierwsze, każdy, kto poważnie pragnie zostać
filozofem, musi 'raz w swoim życiu' cofnąć się do siebie
samego i podjąć próbę zdobycia się w sobie samym na
obalenie wszystkich obowiązujących dlań dotąd nauk i
zbudowania ich na nowo. Filozofia – mądrość – jest
absolutnie osobistą sprawą filozofującego.*
Edmund Husserl

Ogólne założenia programu	2
Filozofia	
Ogólne cele nauczania	4
Szczegółowe cele i treści nauczania	5
Metody pracy	9
Tematy i ogólne wymagania dot. wypracowań z filozofii	8
Przedmiotowy system oceniania	9
Sposób oceniania prezentacji	10
Kryteria oceny wypracowania	12
Logika	
Ogólne cele nauczania	14
Szczegółowe cele nauczania	15
Metody pracy	17
Przedmiotowy system oceniania	18

Ogólne założenia programu

Ministerstwo Edukacji Narodowej przedstawiło bardzo ambitny program nauczania filozofii w liceum, który, jeśli potraktować go poważnie, wymaga bardzo dużego nakładu pracy ze strony zarówno ucznia, jak i nauczyciela. Dla ucznia oznacza to przede wszystkim konieczność podjęcia trudnej decyzji zaangażowania swojego czasu w studiowanie filozofii kosztem innych maturalnych przedmiotów. Jakkolwiek szlachetny byłby to wybór (czego nie zamierzamy tu kwestionować) należy być świadomym, że uczniowie, w trosce o swoją przyszłość oraz upatrzone kierunki studiów, jedynie w bardzo wyjątkowych przypadkach zdecydują się na takie poświęcenie.

Mając to na uwadze zdecydowaliśmy się, w porozumieniu z dyrekcją szkoły, na przyjęcie bardziej wyważonego, pośredniego rozwiązania. Składa się na nie kilka elementów.

- Po pierwsze: z treści programowych wyodrębniliśmy część logiczną, wprowadzając w liceum dwa osobne przedmioty: logikę i filozofię.
- Po drugie: w pierwszej klasie liceum filozofia, jako przedmiot, jest obowiązkowa dla wszystkich uczniów w wymiarze jednej godziny tygodniowo, podczas gdy w klasie drugiej i trzeciej staje się przedmiotem nieobowiązkowym w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

Rozwiązania te pozwalają zaproponować filozofię większej ilości uczniów bez konieczności poważnych wyrzeczeń z ich strony. W ten sposób uczniowie klas pierwszych będą mieli możliwość zorientować się ogólnie w teoriach filozofii starożytnej i na tej podstawie zdecydować o charakterze swoich dalszych kontaktów z filozofią. Następnie uczniowie zainteresowani bardziej analityczną i logiczną stroną filozofii będą mogli wybrać samą logikę, natomiast uczniowie zainteresowani bardziej treściami historycznymi i problemowymi wybiorą samą filozofię. Z kolei uczniowie, którzy będą chcieli mieć szanse na optymalne przygotowanie do matury bądź olimpiady z filozofii, będą mogli, a nawet powinni wybrać zarówno logikę jak i filozofię.

Ponieważ ministerstwo zaplanowało osiem godzin lekcji filozofii w liceum (po cztery tygodniowo w klasie drugiej i trzeciej), jako liczbę niezbędną do realizacji zaproponowanego materiału, przyjęliśmy następujące rozwiązanie:

- I liceum:
 - Filozofia (1 godz. obowiązkowo dla wszystkich).
 - Logika (1 godz. nieobowiązkowo)
- II liceum:
 - Filozofia (2 godz. nieobowiązkowo, jako specjalizacja)
 - Logika (1 godz. nieobowiązkowo)
- III liceum:
 - Filozofia (2 godz. nieobowiązkowo, jako specjalizacja)
 - Logika (1 godz. nieobowiązkowo)

W sumie daje to wymagane przez ministerstwo osiem godzin. Uczeń, który wybierze udział we wszystkich tych zajęciach, będzie kompletnie przygotowany do matury z filozofii oraz zyska solidną podstawę do startu w olimpiadzie filozoficznej. Wszyscy inni uczniowie, jeśli takie będą ich zainteresowania, będą mogli wziąć udział tylko w części z tych zajęć, biorąc z nich to, co dla nich ważne, zobowiązani wszakże do wywiązywania się z tych samych zadań i stosowania się do tych samych zasad, co pozostali ich uczestnicy. Jeśli któryś z tych uczniów zdecyduje się, pomimo takiego częściowego uczestnictwa, przystąpić do matury z filozofii, będzie mógł to zrobić, ale część przygotowań spadnie na jego barki, przy czym nauczyciel filozofii wskaże mu odpowiednią literaturę oraz zasugeruje system pracy.

Należy tu dodać, że przekazanie odpowiednich, wskazanych przez ustawodawcę, treści i umiejętności, nie jest jedynym priorytetem autora niniejszego programu. Uważa on, że filozofia stanowi wartość samą w sobie, że dla ucznia może też ona być nie tylko źródłem radości, ale przede wszystkim sposobem na odnalezienie się w świecie, a także drogą do stania się autonomiczną, niezależnie myślącą i otwartą na innych ludzi osobą. Mając to na względzie nauczyciel nie zamierza koncentrować się wyłącznie na przekazywaniu wiedzy filozoficznej, ale, używając wszelkich dostępnych metod, na pobudzaniu do myślenia, dyskusji, radości we wspólnym filozofowaniu.

Oceny, jakie przy tej okazji zmuszony jest stawiać taktuje przy tym przede wszystkim jako sposób wymiany informacji, starając się zminimalizować wszelki wpływający z tego faktu zarówno komfort, jak i dyskomfort. Minimalizowanie to odbywa się po pierwsze przy użyciu technik stoickich, to jest, przez podkreślanie i wskazywanie, że ostatecznie w edukacji liczy się przede wszystkim to, co wzięliśmy dla siebie i jakimi ludźmi się w jej toku staliśmy, a nie oceny, średnie, punkty, uznanie, zaszczyty i tak dalej. Po drugie odbywa się to na drodze budowania atmosfery zaufania, wzajemnego nieoceniania poglądów i przekonań, kształtowania wysokiej jakości kultury dyskusji.

FILOZOFIA

Ogólne cele nauczania

Celem zajęć z filozofii jest opanowanie przez ucznia sztuki rozumienia wypowiedzi filozoficznych, tworzenia własnych wypowiedzi filozoficznych, analizy filozoficznej, rozpoznawania wątków filozoficznych w szeroko rozumianej kulturze obecnej i minionej. Bardziej konkretnie cele te to:

- Poznanie głównych filozoficznych pytań, problemów oraz ich rozstrzygnięć, wraz z wspierającymi je argumentami i stawianymi przeciw nim kontrargumentami.
- Umiejętność rekonstruowania filozoficznych tez, argumentów, porównywania stanowisk filozoficznych, prawidłowego operowania pojęciami filozoficznymi, analizy i rekonstrukcji tekstu filozoficznego oraz problemów życia codziennego.
- Filozoficzna analiza tekstów poza-filozoficznych oraz umiejętność śledzenia wątków filozoficznych w codziennym życiu, historii, kulturze, sztuce.

FILOZOFIA

Szczegółowe cele i treści nauczania

Program ułożony jest w sposób historyczny, co jest rozumiane jest w ten sposób, że z jednej strony podkreśla się kontekst historyczny i kulturowy powstawania poszczególnych teorii filozoficznych, z drugiej zaś, wskazuje się na doniosłość podejmowanych problemów i rozwiązań oraz ich wpływ na dalszą kulturę. Szczególne miejsce zajmuje wskazanie, że filozofia stanowi szczególny i toczony przez dzieje dialog między wybitnymi myślicielami: uczeń podczas lekcji zaproszony jest do udziału w tym dialogu.

Podział treści nauczania rozkłada się w sposób następujący. Filozoficzna starożytność stanowi przedmiot nauczania w klasie pierwszej. W klasie drugiej materiał ten jest utrwalony, następnie omawiana i badana jest filozofia średniowieczna oraz nowożytna. Klasa trzecia przeznaczona jest na utrwalenie tego materiału oraz omówienie i szczegółowe przedyskutowanie filozofii współczesnej.

Szczegółowo zatem program nauczania rozkłada się następująco:

I Klasa Liceum (1 godz. tygodniowo)

SEMESTR PIERWSZY (15 godz.)

1. Klasyczna koncepcja filozofii: definicja i działy. (2 godz.)
2. Presokratycy: koncepcje arché u wybranych filozofów (1 godz.)
3. Presokratycy: Parmenides i eleaci (1 godz.)
4. Poglądy sofistów. (1 godz.)
5. Spór Sokratesa z sofistami. (1 godz.)
6. Nauczanie i śmierć Sokratesa. (2 godz.)
7. Analiza metody filozoficznej Sokratesa na podstawie lektury Platońskiego *Eutyfrona*. (1 godz.)
8. Dzieło Platona: teoria idei i koncepcja poznania. (2 godz.)
9. Dzieło Platona: teoria polityczna, etyczna i estetyczna, koncepcja miłości. (2 godz.)
10. Analiza specyfiki twórczości Platona na podstawie lektury fragmentu *Uczty*. (1 godz.)
11. Podsumowanie i ewaluacja. (1 godz.)

SEMESTR DRUGI (15 godz.)

1. Arystoteles: krytyka Platona, główne kategorie jego metafizyki. (2 godz.)
2. Arystoteles: koncepcja polityczna, koncepcja przyjaźni (typy przyjaźni). (2 godz.)
3. Rekonstrukcja argumentacji Arystotelesa na podstawie analizy fragmentu *Etyki Nikomachejskiej*. (1 godz.)
4. Wprowadzenie do filozofii hellenistycznej. (1 godz.)
5. Nauki Epikura i epikureizm. (1 godz.)
6. Podstawowe założenia hellenistycznego sceptycyzmu. (1 godz.)
7. Ideał mędrca stoickiego: apatia, autarkia i ataraksja. (1 godz.)
8. Analiza praktyki stoickiej na podstawie lektury fragmentów *Diatryb* Epikteta. (1 godz.)
9. Podsumowanie: podstawowe zagadnienia i problemy antycznej ontologii, etyki, estetyki. (1 godz.)
10. Zestawienie antycznej filozofii z hinduizmem, buddyzmem, oraz naukami Starego i Nowego Testamentu. (2 godz.)
11. Neoplatonizm i rzut oka w stronę filozofii średniowiecznej. (1 godz.)
12. Podsumowanie i ewaluacja. (1 godz.)

II Klasa Liceum (2 godz. tygodniowo)

SEMESTR PIERWSZY (30 godz.)

1. Powtórzenie materiału z klasy poprzedniej (1 godz.)
2. Neoplatonizm i narodziny myśli chrześcijańskiej. Platonizm i neoplatonizm św. Augustyna. (1 godz.)
3. Św. Augustyn: koncepcja łaski, iluminacji, Państwa Bożego, teodycei. (2 godz.)
4. Specyfika wczesnej filozofii chrześcijańskiej na bazie lektury fragmentu *Wyznań* św. Augustyna. (1 godz.)
5. Wybrane zagadnienia filozofii średniowiecznej. (3 godz.)
 - a. zagadnienie wiary i rozumu (1 godz.)
 - b. różne argumenty na istnienie Boga (1 godz.)
 - c. spór o uniwersalia (1 godz.)
6. Rola myśli arabskiej i żydowskiej w kształtowaniu się filozofii średniowiecznej (Awicenna, Majmonides, Awerroes i Ibn Arabi). (2 godz.)
7. Inspiracje Arystotelejskie w twórczości św. Tomasza z Akwinu. (1 godz.)
8. Kim jest człowiek w wizji średniowiecznej teologii? Analiza *Sumy teologii* św. Tomasza. (1 godz.)
9. Renesansowa filozofia polityki: Nicollo Machiavelli i Thomas Morus. Lektura i analiza fragmentów *Utopii* Thomasa Morusa. (2 godz.)
10. Ewaluacja i podsumowanie. (1 godz.)
11. Wprowadzenie do filozofii nowożytnej. Specyfika, główne problemy, wyzwania. (2 godz.)
12. Rewolucja naukowa a filozofia XVII wieku. Teorie poznania: Franciszka Bacona, Kartezjusza oraz Isaaca Newtona. (2 godz.)
13. Kartezjusz i zwrot w stronę epistemologii. (1 godz.)
14. Kartezjusz: dualistyczny system metafizyczny, problem psychofizyczny. (2 godz.)
15. Analiza sceptycyzmu metodycznego na bazie lektury fragmentów *Medytacji o pierwszej filozofii Kartezjusza*. (1 godz.)
16. Porównanie racjonalizmu Kartezjusza z racjonalizmem Spinozy i Leibniza. (2 godz.)
17. Kartezjusz: koncepcja moralności tymczasowej. (1 godz.)
18. Problem psychofizyczny: próby jego rozwiązania przez innych filozofów: David Hume, Benedykt Spinoza, idea harmonii wprzódki ustanowionej, Julien Offray de La Mettrie. (1 godz.)
19. Empiryzm brytyjski: główne stanowiska. (2 godz.)
20. Ewaluacja i podsumowanie. (1 godz.)

SEMESTR DRUGI (30 godz.)

1. Porównanie różnych nowożytnych koncepcji umowy społecznej: Thomas Hobbes, John Locke, Jan Jakub Rousseau. (2 godz.)
2. Debata na temat istoty umowy społecznej na bazie lektury *Leviatana* Thomasa Hobbesa. (2 godz.)
3. Nowożytne idee tolerancji i wolności obywatelskiej: John Locke, Wolter, Benedykt Spinoza. (2 godz.)
4. Koncepcja człowieka i poznania w twórczości Blaise'a Pascala. (1 godz.)
5. Analiza i lektura fragmentów *Myśli* Blaise'a Pascala (1 godz.)
6. Analiza dyskusji między nowożytnymi racjonalistami a empirystami na bazie lektury *Badań dotyczących rozumu ludzkiego* Davida Hume'a. (1 godz.)
7. Immanuel Kant: przewyciężenie dyskusji między racjonalizmem a empiryzmem. Główne kategorie pojęciowe teorii poznania Kanta. (2 godz.)

8. Koncepcja etyczna Immanuela Kanta: intencjonalność, imperatyw kategoryczny, czyny legalne i czyny moralne. (2 godz.)
9. Zagadnienie zła w filozofii Kanta. Rzut oka w przeszłość: *privation boni* św. Augustyna i teodycea Leibniza. (1 godz.)
10. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)
11. Zasady etyki utylitarystycznej J. S. Milla. (2 godz.)
12. Analiza argumentacji J. S. Milla na podstawie lektury fragmentu *Utylitaryzmu*. (1 godz.)
13. Czy historia ma sens? Problematyka filozofii dziejów: Georg Wilhelm Friedrich Hegel. (2 godz.)
14. Karol Marks i przekształcenie myśli Hegla. Porównanie różnych nowożytnych wizji postępu. (2 godz.)
15. Nowożytna myśl polityczna: liberalizm, konserwatyzm, marksizm. Porównanie, debata. (3 godz.)
16. Analiza argumentacji Johna Stuarta Milla na podstawie lektury fragmentu tekstu *O wolności*. (1 godz.)
17. Arthur Schopenhauer: pesymizm i filozofia woli. (1 godz.)
17. Omówienie esejów z filozofii (2 godz.)
18. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)

III Klasa Liceum (2 godz. tygodniowo)

SEMESTR PIERWSZY (30 godz.)

1. Søren Kierkegaard: stadia życia, koncepcja egzystencji, istota wiary. (2 godz.)
2. Friedrich Nietzsche: krytyka kultury i religii. (2 godz.)
3. Friedrich Nietzsche: koncepcja nadczłowieka, woli mocy, idea wiecznych powrotów. (2 godz.)
4. Analiza tekstu: Friedrich Nietzsche *Tako rzecze Zaratustra*. (1 godz.)
5. Pragmatyzm Williama Jamesa. (2 godz.)
6. Henri Bergson: pojęcie intuicji, *elan vital* i kinematograficzny charakter intelektu. (2 godz.)
7. Wilhelm Dilthey: hermeneutyka i istota nauk humanistycznych (1 godz.)
8. Podstawy fenomenologii Edmunda Husserla i Romana Ingardena. (1 godz.)
9. Analiza języka i argumentacji Husserla na podstawie lektury fragmentów *Medytacji kartezjańskich*. (1 godz.)
10. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)
11. Główne teorie XX-wiecznej filozofii nauki. (3 godz.)
 - a. weryfikacjonizm Koła Wiedeńskiego (1 godz.)
 - b. falsyfikacjonizm Karla Raimunda Poppera (1 godz.)
 - c. teoria paradygmatów Thomasa Kuhna (1 godz.)
12. Ludwig Wittgenstein: atomizm logiczny i teoria gier językowych. (2 godz.)
13. Analiza argumentacji Wittgensteina na podstawie lektury fragmentów *Traktatu logiczno-filozoficznego*. (1 godz.)
14. Egzystencjalistyczna koncepcja człowieka. Główne pojęcia i postaci egzystencjalizmu. (3 godz.)
15. Analiza języka i tezy egzystencjalizmu na podstawie lektury fragmentów *Egzystencjalizm jest humanizmem* Jeana-Paula Sartre'a. (1 godz.)
16. Martin Heidegger w poszukiwaniu bycia. (1 godz.)
17. Psychoanalityczna koncepcja człowieka. (2 godz.)
18. Analiza rozumowania Freuda na podstawie fragmentów *Kultura jako źródło cierpień*. (1 godz.)

19. Ewaluacja i podsumowanie. (1 godz.)

SEMESTR DRUGI (19 godz.)

1. Filozofia dialogu: główni przedstawiciele i stanowiska (2 godz.)
2. Personalistyczny nurt w filozofii XX wieku. (1godz.)
3. Główne tezy i problematyka filozofii postmodernistycznej. (2 godz.)
4. Analiza postmodernistycznej argumentacji i wizji człowieka na podstawie lektury fragmentów *Przygodności, ironii, solidarności* Richarda Rorty'ego. (1 godz.)
5. Krytyka społeczeństwa masowego: J. Ortega y Gasset i E. Fromm. (1 godz.)
6. Analiza zjawisk społeczeństwa masowego na podstawie lektury fragmentów *Buntu mas* José Ortegi y Gasset. (1 godz.)
7. Kategoria „społeczeństwa otwartego” i „społeczeństwa zamkniętego” w myśli Karla Raimunda Poppera. (1 godz.)
8. Wybrane zagadnienia współczesnej filozofii polityki. (3 godz.)
 - a. liberalizm proceduralny Johna Rawlsa
 - b. neokonserwatyzm Michaela Oakeshotta
 - c. „Nowa Lewica” Herberta Marcusego i teoria krytyczna szkoły frankfurckiej
9. Aksjologia: filozofia wobec wartości. (1 godz.)
10. Koncepcje prawdy w filozofii: podsumowanie i porównanie. (2 godz.)
11. Omówienie esejów z filozofii (2 godz.)
12. Ewaluacja i podsumowanie wiadomości (2 godz.)

FILOZOFIA

Metody pracy na lekcji

Uczniowie pracują ze wskazanym podręcznikiem lub z materiałami dostarczonymi przez nauczyciela. Praca na lekcji odbywa się na podstawie przygotowania w domu oraz uważności ucznia.

Lekcja służy:

- utrwaleniu materiału
- wyjaśnieniu problemów
- ćwiczeniu umiejętności
- wskazywaniu najważniejszych punktów

Podczas pracy na lekcji stosujemy następujące szczegółowe metody:

- prezentacja
 - przez nauczyciela
 - przez uczniów
- dyskusja
- gra filozoficzna
- interpretacja tekstu
- sprawdzian wiadomości
 - praca klasowe
 - kartkówki (zapowiedziane i niezapowiedziane)

Ponadto uczeń pracuje samodzielnie przygotowując w domu:

- Krótkie wypowiedzi filozoficzne (w klasie I).
- Eseje w klasie drugiej.

FILOZOFIA

Przedmiotowy system oceniania

1. Rodzaje ocen

Przedmiotem oceniania na lekcjach filozofii są wiedza i umiejętności ucznia wyszczególnione w programie nauczania. Uczniowie zdobywają oceny za następujące formy aktywności:

Rodzaj aktywności	waga
Praca klasowa	3
Kartkówka	2
Praca domowa	1
Aktywność (merytoryczna)	1
Prezentacja lub prowadzenie debaty	2
Esej	2

2. Specyfikacja ocen

Kartkówki i klasówki weryfikują praktyczną i teoretyczną wiedzę ucznia. Wyrażając rzecz procentowo:

Ocena	procent zdobytej wiedzy
6	91 – 100%
5	76 – 90%
4	61 – 75%
3	46 – 60%
2	31 – 45%
1	0 – 30%

Przy ocenie prac domowych, oprócz wiedzy praktycznej i teoretycznej, pod uwagę brana jest też kreatywność i sumienność ucznia. Przy ocenie aktywności natomiast uwzględniana jest też kreatywność i umiejętność uczestniczenia w dyskusji (w szczególności: słuchanie innych, mówienie na temat, nie wtrącanie niepotrzebnych dygresji, zwięzłość itp.).

W ciągu semestru dwukrotnie można zgłosić brak przygotowania. Należy to zrobić w trakcie sprawdzania przez nauczyciela listy obecności na początku lekcji, późniejsze zgłoszenie nieprzygotowania oznaczać będzie ocenę 1.

3. Warunki uzyskania oceny celującej (6)

Dwie drogi prowadzą do oceny celującej z filozofii. Pierwszym jest wykazywanie się (zwłaszcza podczas kartkówek i klasówek) wiedzą wykraczającą poza informacje podane w podręczniku i na lekcjach oraz (zwłaszcza podczas lekcji) umiejętnościami wyprzedzającymi swój etap edukacyjny. Druga to zostanie laureatem(-ką) bądź finalistą(-ką) olimpiady filozoficznej.

FILOZOFIA

Sposób oceniania prezentacji

Prezentacje przygotowywane będą przez uczniów parami. Będą obejmować materiał wskazany wcześniej przez nauczyciela. Będą oceniane za pomocą następujących kryteriów:

Kryterium	Procentowy udział w ocenie
1. Treść	40%
<ul style="list-style-type: none">• że prezentacja jest na temat• że uczeń odróżnia informacje istotne od nieistotnych• że koncentruje się na istotnych• że podaje źródła, z których korzysta	
2. Forma	20%
<ul style="list-style-type: none">• że prezentacja mieści się w limicie czasowym¹• że posiada przejrzysty układ treści (wstęp, rozwinięcie zakończenie)• że wiadomo co, kiedy i dlaczego jest prezentowane• że między poszczególnymi częściami prezentacji zachodzi wynikanie logiczne	
3. Technika	20%
a) W przypadku prezentacji multimedialnej:	
<ul style="list-style-type: none">• że uczeń umiejętnie używa sprzętu• że nie przesadza z ilością slajdów (10-15 na prezentację)• że slajdy są czytelne (nie przeładowane informacjami, do 7 punktów na jednym slajdzie)• że to, co jest mówione, pokrywa się z tym, co jest pokazywane• że prezentacja nie ogranicza się do puszczania slajdów	
b) W przypadku prezentacji ustnej:	
<ul style="list-style-type: none">• że uczeń mówi wyraźnie• że nie mówi za szybko• że nie czyta z kartki, a tylko z niej korzysta• że materiały pomocnicze, których używa są spójne z treścią prezentacji (jeżeli np. uczeń rozdaje kartki z jakimś tekstem, słuchacze muszą wiedzieć jaki to ma związek z prezentacją i jak tego mają podczas prezentacji używać)	
4. Polityka (stosunek do audytorium)	20%
<ul style="list-style-type: none">• że uczeń utrzymuje kontakt wzrokowy ze swoimi słuchaczami• że reaguje na to, co się dzieje na sali (np. ucisza rozmawiające osoby)• że próbuje zaangażować słuchaczy (zadając pytania, przygotowując dla nich zadania)• że nie unika pytań ze strony słuchaczy• że jest życzliwy w stosunku do swoich słuchaczy	

¹ 5-8 min. w klasie I, 10-15 min. w klasie II i III.

FILOZOFIA

Kryteria oceny eseju (dotyczy klas II i III)

1. Założenia.

Wypracowanie z filozofii niezwykle trudno jest w miarę obiektywnie ocenić, gdyż można je pisać przyjmując bardzo różnorodne konwencje. Kryteria oceny wynikają z tych konwencji. Proponujemy to przyjęcie z góry pewnej konwencji, która z jednej strony ułatwia ocenianie pracy, z drugiej zaś strony ułatwia piszącemu pisanie (wie on czego się od niego oczekuje i za co będzie oceniany).

2. Wypracowanie z filozofii piszemy zatem zgodnie z przyjętym **podstawowym** modelem. Na model ten składa się sześć elementów.

- Wprowadzenie.
- Sformułowanie stanowiska wobec problemu wyrażonego w temacie pracy.
- Argumentacja na rzecz tego stanowiska.
- Argumentacja przeciw temu stanowisku.
- Analiza krytyczna: rozważenie racji przemawiających na rzecz przyjęcia danych argumentów.
- Zakończenie.

3. Pracę oceniam w skali 0-25 pkt. W ten sposób, że:

a) Ogólna ocena pracy (0-5 pkt.):

- poprawność językowa (0-3 pkt.).
- poprawność strukturalna, tj. że zawiera wszystkie elementy przedstawionego powyżej modelu (0-2 pkt.)

b) Szczegółowa ocena pracy (0-20):

- że Wprowadzenie zawiera (0-3 pkt.):
 - trafne wskazanie na *problematykę pracy*,
 - wyjaśnienie *kluczowych pojęć* występujących w pracy,
 - *zarys planu* pracy (czego, dlaczego i jak będzie się w niej dowodzić);
- że Sformułowanie stanowiska zawiera (0-2 pkt.):
 - *klarowne* przedstawienie stanowiska,
 - które *lokuje się* wyraźnie w *problematyce pracy*;
- że Argumentacja na rzecz (0-3 pkt.):
 - przedstawia *mocne argumenty logicznie* wspierające stanowisko pracy,
 - przedstawia *co najmniej dwa* takie argumenty,
 - co najmniej jeden z tych argumentów pochodzi od *znanego z historii filozofa* (z wyraźnym powołaniem się na niego);
- że Argumentacja przeciw (0-3 pkt.):
 - przedstawia *mocne argumenty logicznie* podważające stanowisko pracy,
 - przedstawia *co najmniej dwa* takie argumenty,
 - co najmniej jeden z tych argumentów pochodzi od *znanego z historii filozofa* (z wyraźnym powołaniem się na niego);
- że Analiza krytyczna (0-7 pkt.):
 - podaje *dobrze uzasadnienie* przemawiające za przyjęciem wybranych argumentów (za bądź przeciw) (0-3 pkt.),
 - uzasadnienie to koresponduje z *co najmniej jedną ważną tradycją filozoficzną* (0-2 pkt.),

- z *wyraźnym wskazaniem* na tą tradycję (podaniem jej przedstawicieli, zarysu systemu (0-2 pkt.);
- że Zakończenie zawiera (0-2 pkt.):
 - zwięzłą rekapitulację przebiegu pracy,
 - zwięzłe podsumowanie uzyskanych w niej efektów.

4. Ostateczna ocena pracy:

Ocena	Punkty
6	24 – 25
5+	23
5	21 – 22
4+	20
4	17 – 19
3+	16
3	14 – 15
2+	13
2	11 – 12
1+	10
1	0 – 9

LOGIKA

Ogólne cele nauczania

Celem zajęć z logiki jest opanowanie przez ucznia sztuki poprawnego rozumowania i kultury dyskusji, co rozumiemy przede wszystkim jako:

- tworzenie spójnych logicznie wypowiedzi,
- umiejętność rozpoznawania wypowiedzi zawierającej błędy logiczne i wskazywania na nie,
- znajomość podstawowych struktur rozumowania logicznego,
- umiejętność kompetentnego logicznie i merytorycznie uczestnictwa w dyskusji,
- przestrzeganie podstawowych zasad kultury dyskusji.

LOGIKA

Szczegółowe cele i treści nauczania

Podstawowym celem zajęć z logiki jest poznawanie reguł logicznego myślenia oraz utrwalanie ich w praktyce. Duża część zajęć poświęcona jest zatem konkretnym logicznym ćwiczeniom.

Szczegółowo program nauczania rozkłada się następująco:

I Klasa Liceum (1 godz. tygodniowo)

SEMESTR PIERWSZY (15 godz.)

1. Czym jest logika i jakie są jej cele? (2 godz.)
2. Pojęcie nazwy. (2 godz.)
3. Co to jest zdanie w sensie logicznym? (4 godz.)
4. Rodzaje definicji (4 godz.)
5. Ćwiczenia z kultury dyskusji (2 godz.)
6. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)

SEMESTR DRUGI (15 godz.)

1. Podział logiczny. (3 godz.)
2. Typologia (3 godz.)
3. Pojęcie funktora prawdziwościowego. (2 godz.)
4. Podstawy rachunku zdań (6 godz.)
5. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)

II Klasa Liceum (1 godz. tygodniowo)

SEMESTR PIERWSZY (15 godz.)

1. Rozróżnianie wniosku i przesłanki w rozumowaniu (3 godz.)
2. Przesłanka wyrażona nie wprost (2 godz.)
3. Rozumowania dedukcyjne (3 godz.)
4. Rozumowania niededukcyjne (3 godz.)
5. Uzasadnienia epistemiczne i pragmatyczne. (3 godz.)
6. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)

SEMESTR DRUGI (15 godz.)

1. Jakie odpowiedzi na pytanie są właściwe, a jakie niewłaściwe z logicznego punktu widzenia? (3 godz.)
2. Błędy logiczne rozumowań sformalizowanych (4 godz.)
3. Błędy logiczne rozumowań niesformalizowanych (4 godz.)
 - a) ekwiwokacja,
 - b) regres w nieskończoność,
 - c) błędne koło,
 - d) przesunięcie kategoryjne,
 - e) *non sequitur*.
4. Błąd przesunięcia kategoryjnego, jak go unikać (2 godz.)
5. Ćwiczenia metodą Gra Obligatio (1 godz.)
6. Ewaluacja i podsumowanie (1 godz.)

III Klasa Liceum (1 godz. tygodniowo)

SEMESTR PIERWSZY (15 godz.)

1. Przesłanki mocne a przesłanki słabe. (3 godz.)
2. Jak poprawiać argumenty (3 godz.)
3. Ćwiczenia z rozróżniania tez i przesłanek w tekstach filozoficznych (3 godz.)
4. Tautologie. (2 godz.)
5. Rozumowania uprawdopodobniające. (2 godz.)
6. Ćwiczenia z kultury dyskusji. (1 godz.)
7. Ewaluacja i podsumowanie. (1 godz.)

SEMESTR DRUGI (10 godz.)

1. Erystyka, czym jest i jak sobie z nią radzić? (5 godz.)
2. Ćwiczenia z kultury dyskusji. (4 godz.)
3. Ewaluacja i podsumowanie. (1 godz.)

LOGIKA

Metody pracy na lekcji

Uczniowie pracują ze wskazanym podręcznikiem lub z materiałami dostarczonymi przez nauczyciela. Praca na lekcji przeznaczona jest na utrwalanie materiału i ćwiczenia.

Podczas pracy na lekcji stosujemy następujące szczegółowe metody:

- prezentacja
 - przez nauczyciela
 - przez uczniów
- dyskusja
- ćwiczenia logiczne
- kartkówki (zapowiedziane i niezapowiedziane)

Ponadto uczeń pracuje samodzielnie przygotowując w domu:

- logiczną analizę wskazanych tekstów,
- ćwiczenia logiczne,
- argumenty logiczne.

LOGIKA

Przedmiotowy system oceniania

1. Rodzaje ocen

Przedmiotem oceniania na lekcjach filozofii są wiedza i umiejętności ucznia wyszczególnione w programie nauczania. Uczniowie zdobywają oceny za następujące formy aktywności:

Rodzaj aktywności	waga
Kartkówka	2
Praca domowa	1
Aktywność (merytoryczna)	1
Prezentacja lub prowadzenie debaty	2

2. Specyfikacja ocen

Kartkówki weryfikują praktyczną i teoretyczną wiedzę ucznia. Wyrażając rzecz procentowo:

Ocena	procent zdobytej wiedzy
6	91 – 100%
5	76 – 90%
5	61 – 75%
4	46 – 60%
3	31 – 45%
2	0 – 30%

Przy ocenie prac domowych, oprócz wiedzy praktycznej i teoretycznej, pod uwagę brana jest też kreatywność i sumienność ucznia. Przy ocenie aktywności natomiast uwzględniana jest też kreatywność i umiejętność uczestniczenia w dyskusji (w szczególności: słuchanie innych, mówienie na temat, nie wtrącanie niepotrzebnych dygresji, zwięzłość itp.).

W ciągu semestru dwukrotnie można zgłosić brak przygotowania. Należy to zrobić w trakcie sprawdzania przez nauczyciela listy obecności na początku lekcji, późniejsze zgłoszenie nieprzygotowania oznaczać będzie ocenę 1.

3. Warunki uzyskania oceny celującej (6)

Sposobem na uzyskanie oceny celującej z logiki jest utrzymanie równego wysokiego poziomu ocen z kartkówek (piątki i szóstki), wysokiej frekwencji i dużej aktywności. W wyjątkowych przypadkach pod uwagę będzie brane także bycie laureatem bądź finalistą olimpiady z filozofii.